

waterschap
**Hollandse
Delta**

Beantwoording schriftelijke vragen Zuidpolder Barendrecht

Gemeente en GKB hebben een plan opgesteld voor de verdere ontwikkeling van de Zuidpolder. Het gaat om de realisatie van 45ha nieuw natuur- en recreatiegebied en maximaal 4ha bebouwing in het gebied zoals genoemd in de gebiedsvisie Zuidpolder Fase 2.

Deze notitie voorziet in de beantwoording van vragen gesteld door de fracties Natuur en Water Natuurlijk op 28-12-2023. De vragen zijn hieronder steeds weergegeven in blauw, de beantwoording met zwart.

Is de mening van WSHD in het antwoord aan de gemeenteraad correct verwoord?

De argumentatie zoals opgenomen in het antwoord aan de gemeenteraad van Barendrecht sluit aan bij eerder gevoerde gesprekken, maar mist toelichting en duiding. De formulering dat op verzoek van het waterschap de klimaatbuffer niet wordt doorgetrokken is ongelukkig; het waterschap heeft met name verzocht de *term* niet meer te gebruiken maar het gebied wordt net zo goed klimaatrobust ingericht.

De klimaatbuffer zoals is voorgesteld in de gebiedsvisie Zuidpolder fase 2 te Barendrecht betreft een inrichting die bijdraagt aan de doelen voor het verbeteren van waterkwaliteit en biodiversiteit enerzijds en ruimte biedt voor het opvangen van klimaatverandering in het watersysteem anderzijds. Onderdelen van deze besproken toekomstbestendigheid waren:

- Voldoende ruimte creëren voor opvang van hevige neerslag;
- Een waterbuffer creëren ter overbrugging van droge perioden
 - o Een flexibel peilbeheer t.b.v. zoveel mogelijk vasthouden van gevallen neerslag.
 - o Extra open water realiseren om het volume te laten toenemen
- Een flexibel peilbeheer en meer ruimte voor water tbv verbetering van de (oever)vegetatie in en natuurlijke kwaliteit van het watersysteem
- Enige woningbouwontwikkeling om het plan betaalbaar en uitvoerbaar te maken;

Bij voorbereiding van Gebiedsvisie Zuidpolder fase 2 is tussen gemeente en waterschap al over randvoorwaarden en impact gesproken – zie ook pagina 37 van de visie. Hieronder wordt per onderdeel t.a.v. waterbeheer behandeld wat na opstellen van de visie nog is besproken tussen gemeente en waterschap:

Voorkomen van wateroverlast: voldoende ruimte voor opvangen van hevige neerslag realiseren

Het bemalingsgebied van gemaal Breeman voldoet grotendeels aan de normering voor wateroverlast, in de Zuidpolder is geen opgave berekend. De berekende opgaven bevinden zich enerzijds meer in het westelijk deel van bemalingsgebied Breeman en anderzijds in het stedelijk gebied. Ten aanzien van de Zuidpolder is het stedelijk gebied juist afgekoppeld t.a.v. de waterkwaliteit. Er is hiermee geen aanleiding om in de Zuidpolder meer open water te realiseren dan al op basis van beleid t.a.v. de woningbouwontwikkeling moet worden gerealiseerd (zie hieronder bij betreffend kopje).

Het bemalingsgebied van gemaal Breeman voldoet aan de bemalingsrichtlijn van 2l/s/ha. Dat houdt in dat er zo'n 17.5mm per dag kan worden afgevoerd –

wat er meer aan neerslag valt wordt opgevangen in de bergingsruimte in de polder. Hierdoor treden in het beheergebied van WSHD waterstandsstijgingen op van een halve tot lokaal meer dan een meter. De 60cm peilfluctuatie in extreme situaties zoals in de visie wordt aangehaald op pagina 39 is dus al reguliere praktijk. Op basis van de Omgevingswet en de Omgevingsverordening heeft het waterschap een inspanningsverplichting om het peilbesluit te handhaven. Dit is ten behoeve van functiefacilitering, maar ook om in het watersysteem weer benodigde ruimte te creëren voor een volgende neerslaggebeurtenis.

Met de bemalingscapaciteit duurt het na zeer hevige neerslag zo'n 5 tot 7 dagen voordat een peilgebied weer volledig op peil is volgens het peilbesluit. In droge situaties na een neerslagperiode wordt daarbij door beheerders de bovengrenswaarde van het peilbesluit aangehouden en niet extra uitgemalen tot de ondergrens – dat is reeds staande praktijk in het beheer. Het waterschap voert het beheer hiermee uit volgens de trits vasthouden, bergen, afvoeren.

Voorkomen van droogte: Een waterbuffer realiseren

Sinds 2020 is in overleggen tussen partijen meermaals gesproken over de verwachtingen t.a.v. buffering van water zoals geschetst in de klimaatbufferschets 2013 van ARK en bureau Stroming. Daarin staat dat water dat niet wordt uitgemalen na neerslag niet hoeft te worden aangevuld bij droogte en deze schets is terecht. Daarom is voorgesteld een flexibel peilbeheer in te stellen als onderdeel van de klimaatbuffer. Het natuurlijk flexibel peilregime dat daarbij wordt voorgesteld heeft echter een bandbreedte van slechts twee decimeter. Open water verdampt op een droge zomerdag met zo'n 6mm/dag. Dat betekent dat de gestelde flexibele marge van 20centimeter in minder dan een maand is verdampt en het waterpeil daarmee de ondergrens van het peilbesluitpeil bereikt, zelfs als dat water niet door andere functies opgebruikt wordt. Bij droge zomers is deze buffer dus onvoldoende om de hele droge zomer te overbruggen. Dit is de reden dat door het waterschap is verzocht de term klimaatbuffer in dit aspect niet meer te gebruiken; de suggestie dat het waterschap bij droogte *volledig gesteld* staat door gebruikt te maken van flexibel peilbeheer is onterecht – er is meer nodig.

In eerdere plannen is ook gesproken over het vergroten van het oppervlak open water, vanuit de gedachte dat meer m2 wateroppervlak ook een groter volume water ten behoeve van overbrugging van een droge periode schept. Zoals genoemd verdampt open water met een ordegrootte van 6mm/dag op een warme zomerdag. Dat is 1.5 keer zoveel als de verdamping die optreedt vanuit een niet-verharde ondergrond – dat verdampt zo'n 4mm/dag. Toevoegen van extra wateroppervlak houdt dus inderdaad in dat er meer volume water beschikbaar is, maar zorgt er ook voor dat de verdampingssnelheid toeneemt. Wanneer de buffer dan halverwege het droogteseizoen is opgebruikt is het effect hiervan dat dus zelfs *meer* water moet worden aangevoerd om de waterstand op peil te houden. We beschouwen dat als niet klimaatrobust.

Ten tijde van het opstellen van de klimaatbufferschets 2013 was de gedachte dat benodigde wateraanvoer voor de Zuidpolder, het bemalingsgebied van Breeman en de Blauwe Verbinding zou plaatsvinden vanuit de inlaat uit de Waal. Deze aanvoerroute staat onder druk en op dit moment wordt het meeste water ingelaten via gemaal Breeman. Hiervoor zijn meerdere redenen:

1. De capaciteit van beide inlaten op de Waal is beperkt; Als ook dit gebied uit de Waal moet worden gevoed is het debiet dat de polders moet worden ingelaten groter dan waarmee de Waal kan worden aangevuld. Hierom is het lastig in droge zomers de Waal op peil te houden. Door bemalingsgebied Breeman vanuit gemaal Breeman te voeden hoeft dit volume niet uit de Waal te worden onttrokken.
2. De Waal is een KRW-waterlichaam, waarbij de doelstelling geldt om de verblijftijd zo groot mogelijk te houden t.b.v. de waterkwaliteit. Het vanuit de Waal inlaten van water naar poldergebieden zorgt ervoor dat dit water moet worden aangevuld en verkleint juist de verblijftijd. Waar

alternatieven voorhanden zijn is het dus ongewenst om vanuit de Waal in te laten.

3. De route die water aflegt bij inlaten vanuit de Waal gaat door de Zuidpolder en daarmee door het nu nog agrarisch gebied. Uit metingen blijkt dat door de passage door de Zuidpolder er nutriënten aan het water worden toegevoegd. Dit is ongewenst voor de reguliere waterkwaliteit in het bemalingsgebied van Breeman, in de Blauwe Verbinding en op de Gaatkensplas/Koedoodseplas. Het water dat via gemaal Breeman wordt ingelaten is van betere kwaliteit.

Op dit moment is het water dat bij Breeman kan worden ingelaten in droge zomers nog zoet genoeg. Op de langere termijn is het niet ondenkbaar dat ook bij gemaal Breeman de chloridegehalten a.g.v. lage rivierafoer en zeespiegelstijging toenemen en ingelaten zal moeten worden in inlaatvensters. Om deze reden willen we de watervraag niet onnodig laten vergroten en heeft het waterschap dus bij de gemeente en GKB aangegeven dat het ongewenst is om bovenmatig extra (permanent watervoerend) open water toe te voegen en/of grote waterpartijen te creëren. Om meer grip te krijgen op de chlorideconcentraties die nu al op de Oude Maas optreden wordt gemaal Breeman voorzien van een chloridemeter.

Versterken van de kwaliteit: Een flexibel peilbeheer voor verbetering van de (oever)vegetatie en natuurlijke waarde van het watersysteem

In de eerdere plannen is ook aangegeven dat een flexibel peilbeheer gewenst is vanwege de gewenste ontwikkeling van natuurwaarden in de polder. Op dit moment wordt binnen WSHD gewerkt aan de voorbereiding van een nieuw peilbesluit voor het bemalingsgebied van Breeman. Hierin wordt op basis van de vastgestelde nota peilbesluiten natuurlijk ook afgewogen of het mogelijk is in de Zuidpolder in het voorgestelde flexibel peilbeheer te voorzien. Met GKB is ten aanzien van de woningbouw besproken dat de inrichting van nieuwe oevers zodanig moet geschieden dat dit geen beperking opwerpt voor het kunnen instellen van een natuurlijk flexibel peilregime.

Enige woningbouwontwikkeling tbv betaalbaarheid van het plan

In het vooroverleg met gemeente en GKB is gesproken over de inpassing van de woningbouw in het plan. Het plan voldoet aan het beleid t.a.v. compensatie verhard oppervlak; er wordt voldoende nieuw open water gerealiseerd om de versnelde afvoer te kunnen opvangen in bergingsruimte.

Met gemeente is ook gesproken over de categorisering van watergangen en onderhoudsverdeling tussen beide partijen. Omdat de woningbouwlocatie is voorzien tegen de dijk aan de zuidzijde van de polder vindt op dit moment nog afstemming plaats over de aansluiting van de benodigde perceelsontsluitingen langs het dijktracé.

Is het, gezien dit uitgangspunt, niet beter om – zeker als dit soort kansen zich voordoen – in te zetten op meer ruimte voor water?

Zoals hierboven is toegelicht zet het waterschap in op realiseren van benodigd extra ruimte voor opvang van water en waterberging, maar wordt realisatie van onnodig (veel) extra open water op deze locatie afgeraden.

Mogen wij de uitkomsten van de systeemtoets voor dit gebied ontvangen?

Van welk grondgebruik, welk klimaatscenario en van welk referentiejaar is uitgegaan bij de berekening van de wateropgave? Is hierbij al rekening gehouden met een plus voor de nieuwste scenario's?

Het watergebiedsplan Breeman is opgestart en bevindt zich in fase 2 – integratieslag. Dat houdt in dat de knelpunten berekend zijn en komende periode gekeken gaat worden naar oplossingsrichtingen en benodigde aanpassingen. Bij afronding van fase 2 wordt het document Breeman WGP0.2 opgesteld. Via de routing zoals geschetst in de bestuurlijke informatiebrief watergebiedsplannen wordt dit document aan de VV ter beschikking gesteld als bijlage bij de begroting.

Bij deze toetsing wordt gebruik gemaakt van gegevens t.a.v. landgebruik uit het LGN en bestemmingsplannen. Er wordt gerekend met de neerslagstatistiek van STOWA, gebaseerd op klimaatscenario's 2014 en geactualiseerd in 2019 waarbij t.o.v. eerste reeksen uit 2015 is uitgebreid en verbeterd op patronen, reeksen, gebeurtenissen met piekneerslag in korte duur, regionale statistiek en statistiek van extreme gebiedsneerslag. Het zichtjaar dat bij berekeningen is gebruikt is volgens afspraak 2050.

Is het dan niet juist beter om in te zetten op een robuuster watersysteem en minder afhankelijkheid van de rivieren?

Met de afspraken en inrichting zoals nu voorzien voor de Zuidpolder is dit precies waar het waterschap op inzet: voldoende ruimte voor waterberging bij hevige neerslag en een waterbeheer en watervraag die past bij de (toekomstige) waterbeschikbaarheid.

Is dit al geregeld in een peilbesluit? Waar is dit te vinden?

Op dit moment wordt een nieuw peilbesluit voor bemalingsgebied Breeman voorbereid. Hierin wordt voor de Zuidpolder afgewogen of natuurlijk flexibel peilbeheer inderdaad haalbaar is. Eenzelfde afweging wordt hierin opgenomen ten aanzien van de ontwikkeling van het Buitenland van Rhoon.

Zou het al dan niet doorgaan van fase 2 Zuidpolder gezien deze afspraak niet ter besluitvorming aan de VV moeten worden voorgelegd? Mogen wij het betreffende Watergebiedsplan ontvangen? Bent U bereid om alsnog medewerking te verlenen aan fase 2 Zuidpolder?

Bij de voorgestelde ontwikkeling van de Zuidpolder blijven de doelstellingen voor een klimaatrobuuste inrichting en toekomstbestendig beheer overeind. Zonder nog gebruik te maken van de *term* klimaatbuffer worden de ambities die in het streefbeeld zijn geschetst met het plan nog steeds waargemaakt. Om deze reden is er wat betreft het college geen sprake van een wijziging waarover de VV moet worden geraadpleegd.